

C o d i f i c a t i o .

III.

A codificatio nehézségei, törvényjavaslatok feletti tanácskozásoknál képviselő gyűlésekben.

A népképviselői gyűlések alkotmányszerű közreműködésének a büntetőtörvénykönyvi javaslatok feletti tanácskozásoknál kétségtelen előnyei: hogy a nép a törvénykönyvvel jobban megismerkedik; egyes határozatoknak szellemét és alapját jobban megismeri, egyszersmind a nép által és annak különféle osztályaiból választott képviselők közbejöttével a népnek nézetei és a polgári élet szükségletei jobban megismertetnek és megvizsgáltnak, s a bírák a törvény magyarázatának fontos eszközeit nyerik.

A büntetőtörvénykönyv körüli tanácskozásnál vannak oly tárgyak, melyek felett a nem jogász is józan emberésszel szerzett tapasztalatai folytán fontos megjegyzéseket tehet, míg más oly kérdések jönnek elő, melyekről csak a jogász, ki a törvényeket s azok alkalmazását, valamint a jogtudománynak álláspontját ismeri, ítélhet alaposan. A műszavaknak nem ismerete, melyeket a jogtudós tagok használnak a nem jogászkorál szinte nehezíti a szavazást.

A nehézségek, melyek a törvénykönyvek feletti tanácskozásoknál a képviselőházakban előfordulnak, leginkább háromfélék. Származnak azok I. a tanácskozások természetéből vegyes és különböző elemekből alakult gyűlekezetekben, melyeknek határozatai szótöbbséggel hozatnak; II. ama viszonyból, hogy két kamarának (háznak) kell özműködni és megegyezni a végre, hogy valami határozat úgy tekintessék, mint mindkettőnek határozata; III. az államkormányhozi viszonyból.

I. Az első alatti nehézség feltűnik:

1) ha a véletlennek befolyását a szavazatok többségénél figyelembe vesszük. A szótöbbség a szavazáskor a kamarában mutatkozó aránytól függ, mi könnyen a törvénykönyv szellemével összeütköző káros ellenmondást okozhat. Például: ha egy későbbi az előbb már hozott határozattal összefüggő határozathozatalánál más személyek és más pártbeliek vannak együtt.¹⁾

2) Vegyes (nem szakértő) gyűlekezeten több oly határozat jöhet elő, mely csak bizalmon, melylyel a tagok bizonyos nagy tekintélyű tag iránt viseltetnek, alapszik, különösen oly kérdéseknél, mikről nem jogász alaposan nem ítélhet, vagy olyaknál, melyek politikai nézetekkel vannak kapcsolatban. Az ily tekintélyes tagnak, kit mások követni megszoktak, véletlen távolléte gyakran váratlan határozatot idéz elő a szavazásnál.

3) Más nehézség abból támad, hogy több tag egy bizonyos kérdés feletti véghatározatnak az egész javaslat rendszerével összefüggését át nem látja, s azért az indítványra szavaznak a nélkül, hogy átlátnák a következményeket, mik abból folynak. Ez leginkább megtörténik ott, hol valami jogtudományi kifejezés, vagy tudományilag vitás kérdés fordul elő²⁾, vagy hol bizonyos minősítés miatt szigorubb büntetést kellene kimondani, mikor a kamrai tagok többnyire csak egyes feltűnőbb esetekre gondolnak, melyekben a büntetést jogosnak tartják, de meg nem fontolják, hogy az általános kifejezés arra fog vezetni, miszerint a törvény más oly esetekre

¹⁾ Itt fordítynak lehet helye. Megtörténhetik, hogy valami kérdésnek bizonyos értelemben eldöntése iránt akkor sürgöttetik a szavazás, mikor az ellenkező nézetben levő képviselők nincsenek jelen.

²⁾ Például: mi a folytatott büntetés?

is fog alkalmaztatni, melyekre a szigorubb büntetés nem illik.

4) A szavazásnál különös befolyást gyakorolnak a kamarákban előhozott, vagy a szavazók előtt ismeretes jogesetek; a nem jogász-tagok igen könnyen oly esetek által indítatnak a szavazásra, melyek legközelebb nagy feltűnőséggel vitettek végbe, vagy a melyekbe a szavazó magát bele képzei, mintha ő maga lett volna megtámadva, megsértve; ¹⁾ vagy melyek feltűnő körülményekkel behatóan adatnak elő.

5) Vegyes gyűlekezeteknél különösen a büntetés nagysága körüli szavazatok gyakran aggodalmas eredményt fognak szülni; részint azért, mert némelyek súlyosító körülmények közt végbevitt valami eset iránti bosszúságuknak nagy befolyást engednek, ha a megbüntetésről van szó; részint mert a nem jogászkorál az elrettentési elméletnek még mély gyökere van, mielő fogva azok a szigoru büntetésseli fenyegetéseket célszerűeknek tartják; részint mert a fentemlített szokás egyes esetek által határozatra indítatni, könnyen oly büntetés kiszabásokra vezet, melyek a szem előtt forgó esetekben jogosak lehetnek ugyan, de melyek sok más esetekben, melyeket a bíró az általános kimondott büntetőtörvényt alkalmazni tartozik, helytelenek.

6) Az egyes törvényekkel szövegezése, fogalmak meghatározása körül könnyen aggodalmas határozat keletkezik a kamarákban; mert meglehet, hogy bizonyos kifejezéseknek értelme, melyek különféle értelemben szoknak használtatni, több képviselőnél nem világos, vagy megtörténhetik, hogy valami szó nem jelöli meg határozottan azt, mi a törvényben szándékolatik²⁾, s ennek folytán osztán a szándékolt eseteknél több vagy kevesebb esetet lehet a törvény rendelete alá vonni.

II. Más nehézségek, melyek akadályozzák, hogy minden szavazók érdekeinek és meggyőzésének megfelelő törvénykönyv jöhessen létre, gyakran abból erednek, hogy két kamarának kell özműködni. Lehetetlen elkerülni, hogy a kamaráknak nézetei bizonyos pontokban egymással ellentétben ne legyenek, kiváltképp politikai kérdéseknél és a büntetések mérvénél; nem ritkán tapasztalni, hogy az első kamarában az elrettentési elméletnek sok pártolója van és a hibás aggodalom, a kegyelmezési jogot korlátozni oda vezethet, hogy ama határozatoknál, melyek enyhébb büntetésre vagy a bírói mérlegezés kiterjesztésére irányulnak, a beegyezést megtagadják. Ennek következménye az, hogy ha a második kamara a javaslat felett már havokig tanácskozott és határozatokat hozott, az első kamrat, ha a javaslat hozzá kerül, sok czikkre nézve a második kamra határozatait nem fogadja el. Ez által nemcsak sok idő vesz el, mert a javaslatnak az egyik kamrától a másikhoz vándorolni kell, hanem gyakran hátrányos eredmény áll be, mert a kamarák nézeteinek különbözősége mellett, ha mindegyik határozatai mellett marad, a törvénykönyv iránti egyesség meghiúsul; vagy az egyik kamra, nehogy az országnak sok költséget hiúnyba okozzon, és hogy a hazát amaz előnytől meg ne foszsa, melyet a törvénykönyvtől várhat, végre engedni és a másik kamra határozatait meggyőződése ellenére is elfogadni kénytelen. Ama meggyőződés, hogy jobbnak reményében, a jót, mit a jelen kínál, nem kell veszélyeztetni, és hogy a most elnyerhetőt nem kell elutasítani azért, mert mindent el nem nyerhetünk, vigasztalja azokat, kik ily esetekben a két kamra nézeteinek egyesítését óhajtják. De hogy ez által némi haladásról, mit másként elérni

¹⁾ Például: a pusztán lakó, ha pusztán elkövetett büntettről van szó; a gyümölcsfákat tenyésztő, ha a károsítás gyümölcsfákon vitetett végbe.

²⁾ Például: gyujtogatás fogalmazásánál jogot.

lehetne, le kell mondani; hogy a törvénykönyvnek öszhangzata is ellenmondó határozatok által szenvedhet, világos.

Aggodalmas dolog az, ha a kamrák oly esetben, midőn megegyezni nem tudnak, azt határozzák, hogy a két kamra határozatai körül a legczélszerűbbet a kormány válaszssa. Ily eljárás által tulajdonképen az alkotmányosság elve szenved, mely szerint a törvény kifolyása legyen a három törvényhozói közeg öszhangzó akarátának. A nép bizalma is könnyen csökkenhet, ha látja, hogy a kormányfőhatározatoknál, melyekre nézve az egyik kamra egyhangulag és áthatatosan valamit határozott, mégis a másik kamra nézeteihez csatlakozik.

III. Legfontosabb ama viszony, mely az állam-kormány és kamrák közt a büntetőtörvény körüli tanácskozásokat és véghatározatokat illetőleg létezik. Tagadhatlan, hogy a törvénykönyvnek egy szerves egésznek, és minden határozataiban jól összefüggésben lónak lennie kell. Azok, kik a javaslatnak a kormány által gondos vizsgálat folytán jóváhagyott alapelvek szerinti elkészítésével megbíztatvák, minden pártnézetten felül állanak, s úgy járjanak el, miszerint a szükséges öszhangzat abban meglegyen. A kormány által a javaslatnak a kamrák előtti védelme végett megnevezett biztosok igyekezni fognak a kamrai tanácskozmányokban a javaslatnak rendeleteit védelmezni, míg a kamrákban azok, kik eltérő indítványokat tesznek, s ez indítványokat védik, véleményöknek támogatásul érveket hoznak fel, és a kamra tagjait részükre megnyerni igyekeznek. Ámbár a nézeteknek ez ellenkezése, és az ellenkező érveknek mérlegezése az igazságnak felderítésére szolgálhat, és a bíróságok ez által a törvény magyarázatánál fontos anyagot nyernek, mégis aggodalmassá válhatik a dolog, mi okból a kamrák előtti vitatkozásoknak a törvény magyarázatánál használata körül a legnagyobb ovatosságot kell használni.

Az említett nehézségeket leginkább az által lehet elmellőzni, és a kamrákban a törvénykönyv iránti tanácskozásokat legrövidebb idő alatt kellőleg előkészíteni, és vezetni, ha

1) a törvénykönyvi javaslatoknak bírálata, átvizsgálása bizottságok által a rendes országgyűlési időszakon kívül történik, nehogy az országgyűlési teendők sürgőssége a javaslat feletti tanácskozásoknak menetére hátrányosan hasson.

2) Lényegileg könnyítetik a dolog, ha a házszabályok ama határozatot foglalják magukban, hogy az első és második kamrának bizottságai a vizsgálatot közösen eszközöljék; mert így a kamrák tagjainak nézetei jókor nyilvánulnak és a vitatkozás közben a véleményeknek kölcsönös kicserélése lehetséges, úgy hogy csak egy jelentés leendő szükséges, melyben az egyik kamra bizottságának eltérő indítványai a többségnek határozatához csatolhatók; minek az előnye van, hogy a két kamra nézeteinek eredménye a tanácskozásoknál együtt látható.

3) A kamrákban tanácskozások rövidítésére szolgál, ha a bizottságba sokan, és olyak választatnak, kik előláthatólag a kamrákban tanácskozásokban nagy részt fognak venni; mert miután ily tagok kénytelenek már a bizottság üléseiben véleményüket nyilvánítani, elmellőztetik a veszély, hogy a kamrákban teendő váratlan indítványok által részint nagy viták idéztessenek elő, miket elkerülni lehetett vala, ha az ily indítványokat a bizottsági tagok bírálat alá vehették volna; részint helytelen szavazások okoztatnak, mik csak azért támadnak, mert a kamrai tagok előkészülve nem voltak.

4) A kormány megbízottjainak a bizottság tanács-

kozásaibani részvéte mindjárt a kezdettől fogva lényeges, mert ez által leghamarabb lehet a javasolt határozatoknak igaz értelmét megállapítani, kölcsönös egyetértést előidézni, és a törvénynek öszhangzatát megmenteni.

5) Ha a kamrákban oly indítványok tételnek, mik a javaslatban lényeges változást okoznak, akkor czélszerű, ha az indítványok pártoltatnak, azokat mindjárt a bizottsághoz utasítani, hogy itt megvitattassanak és azokról jelentés tétessék.

6) Ha új indítvány felett létesül határozat, akkor a kamrákban mellőzni kell a szerkesztést, hanem azt a bizottságban a kormány bizottjaivali egyetértésben kell eszközölni, és a kamráknak osztán előterjeszteni, hogy ekként a nyelvnek egyformasága elértesse, és ellenmondások mellőztessenek.

7) Ha a házrendszabályzatban oly határozat hiányoznék, mely szerint ha az egyik országgyűlésen valami törvényjavaslat feletti tanácskozás be nem fejeztetnék, az amaz állapotban, melyben a legutolsó országgyűlésnek befejezésekor volt, a legközelebbi országgyűlésen ismét elővétesse és folytattassák; mert másként sok idő vész el, ha a javaslat, mely létre nem jött, feletti tanácskozásokat ismét előlről a legközelebbi országgyűlésen az alkotmányos eljárás szabályainak megtartásával kell megkezdeni.

(Vége.)

Dr. CSATSKÓ IMRE,
legf. ít. bíró.

A budapesti ügyvédi egylet felirata

az igazságügyminiszterhez, a pesti kir. bíróságok személyzetének szaporítása tárgyában.

Nagyméltóságú Miniszter ur!

Feszült figyelemmel vártuk az első folyamodásu bíróságok szervezési munkálatának keresztülvitelét, mint a belreformok egyik legfontosabb és az állami élet minden rétegeit átható művet. Midőn azonban a kész munkálatot magunk előtt láttuk, mint a hazai igazságszolgáltatást kereső felek érdekeinek hivatott képviselői, kötelességünknek ismertük azt, különösen pedig a minket közvetlenül érdeklő pesti első folyamodásu bíróságok részére megállapított létszámot beható vizsgálat alá venni; s fájdalommal kell mondanunk, hogy ezen utóbbi jelen állapotában a főváros legégetőbb szükségletének sem felel meg. Már pedig a külföld az egész ország jogszolgáltatását legnagyobb részt Pest városa után itéli meg; mert míg a vidéki bíróságok előtt inkább helyi ügyek fordulnak meg, addig a pesti e. f. bíróságok nagy mennyiségben foglalkoznak oly ügyekkel is, melyek a külfölddel érintkezésből erednek.

Ezek tehát hazafui kötelességünk kézik Nagy-méltóságod figyelmét fölhívni a hiányokra és azoknak gyors és kellő orvoslását kérelmezni.

A tapasztalt és máris érezhetővé vált hiányoknak általánosságban kiemelése helyett, bátorkodunk azokra tüzetesen rámutatni.

A pestvárosi tvszékhez egy éven át beérkezett ügydarabok száma Nméltóságod előtt a hivatalos kimutatások folytán ismert levén, azok az ügyforgalmat kellő világlatba helyezik. Így a pestvárosi tvszék polgári és telekkönyvi osztályához 1871. évben beérkezett összesen 90,058 ügydarab.

Ezen nagymennyiségű ügy elintézésére Pest városa majd kétszerannyi egyént alkalmazott, mint van a pesti kir. tvszéknél jelenleg; ugyanis a fönnebb kitett 90,058 ügydarab elintézésére alkalmazott Pest város hatósága egy elnökön kívül 11 tanácsnokot, 14 jegyzőt és 13 toll-